

עמוד לעניני ספרות ואונות

ק ו ל ק ו

הספר שעורך סערה

1

אם ספר מעורר סערה הרי סימן טוב לקורא ולספר גם יחד. הנה האנשים מחכים להארה בכתב זה וספרים ממה שהוגד להם. אין זאת כי אם לבו של הקורא פתוח ומד שבתו ערה והוא מגיב. הסופר מדי בר אל קהל שומעים והשומעים מקשיבים לקולו ונפעלים. לכאורה הופעה מרגינה. ואמנם משהו מרגיז ודאי יש כאן. אין הסופר מדבר בהלל ריק. אין הכולנה לאותם דברי בקורת. הבאים מפייהם של המבקרים שם לאכזבה בכך. וזהו פרשה אחרת — השייכה לספרות ואילו המדובר פה מכון להרים מן הקהל שיש חביר קורת פונה אליו לעוררו לקריאה בספר. לחגובו. ויש לציין כי מפר עם לפעם יש שהקהל מגיב. קהל הקוראים.

ואולם מן ההכרח גם לסייג את ההגבה הזאת. היא באה בעיקר כשמתחבר נגוע בנושא מן החיים הארץ-ישראלים. ליתר דיוק — כשהוא מטפל במהות החיים הללו ורואה אותם ראייה עצמאית ומבי טא אותם.

2

ארצנו הקטנה, אוכלוסייתנו המצר ערה, גבוריה ולא-גבוריה הפועלים בעלילה שמעלה הסופר על דפי ספר היא שמעוררת חגובה במיוחד. הסופר הכותב מהיי הארץ נמצא חמיד במצב ש"גבוריה" יכירו את עצמם או שידידים יכירו אותם. הסכנה היא מדיי הידיים. כי הם עלולים לבוא בטענה עליו וכפה מלא על שהחריב לחשוף את הסתר מן בחביוני-סתר יורד לחייהם של האנשים וכדומה מן הטענות.

לפני הדשים אחרים יצא ספר רב-חשיבות בספרות הספרות שלנו, ספר כחוב ביד אמון מן הראשונים במעלה בספרותנו. גבורי העלילה בספר הם מאהה העדות שלנו — שישבו מורכב מהן, והנה נמצאו מיד ידידים, יידיי העדה, כמובן, שבאו לתבוע את עלבון כמה מן הגבורים ואף עלבונה של העדה כולה.

לשבחם של משכילי העדה יש להגיד שהם לא נפגעו בפטריוטיזם לבני עדתם והודו כי הסופר השכיל לראות לזככי הנבכים של החיים הללו. אולם בהיותם מושפעים במקי את מ"דידיהם" שמתוץ לעדה הרי סיפו — אמנם הדברים כנים אבל יש דברים טובים ומאירים נוספים בחיי העדה שלא באו לירי גלוי בספר.

זהו איפוא תלונה שאפשר לעי מוד בה. וכי חייב הסופר לגלות הכל בספר אחד?

3

ושוב ספר שעורר סערה. הפעם סערה פמש. מכיוון ששטח העליו לה מוגבל ביותר הרי מובן מאליו שרבים מן הגבורים מכירים את עצמם לאו דוקא הגבורים עצמם אלא השטח והחברה הפועלת.

ורבות הטענות — ולמה נטל עצ מו הסופר לכתוב על צורת-חיים חברתית שלא הגיעה לגמר בישור לה? מה הריצה הזאת?

ודאי צורת-חיים זו עדיין לא הגיר פה לגמר בישולה. ואולם המאבק לחיי חברה קבוציים רב הענין בו. ולא מתוך סקרנות — אלא לשם ידיעה מה רב הקושי לצאת מהר-גלי חיים של דורות רבים לחיים אחרים, חדשים, ואמנם השכיל ד. מלץ להראות בספרו את תחתית הנפש האיומים בימי המעבר לאיש הקרוץ עד כי ייצמד אל האדמה ואל קבוצה ועד שיראה באור החבר דה אשר אליה נצמד.

כל הבא בטענה עליו על החשיר פו נגעים, נגעי הנפש של האדם

לה לחפות על האמת. במקרה כזה היא מקלקלת את השורה, את חיי צירת.

5

הוא מתאר רק את הצל, מימרה זו עלולה לשנות לה כנפים לגבי הספר. אבל גם זו אינה כל האמת.

עצם השארותו של הגבור בקבוץ מוכיחה את ניקתו אליו והיא שמד ניסה גם הצללים, כי על כן הוא נשאר על עמדו ונלחם ונפצע ונרר

אה אור. ואמנם דרך קשה היתה זו לה לגבור. עד שהגיע לכך, ואת הדרך הזאת מראה מלץ במעגליות.

אמנם אין הגבור רואה את האיר הקורן ממשוהו יום יום מבעד לצל-לי נפשו. אבל סופו שהוא מגיע גם לכך. מכיון שהוא מתמיד, נאבק עם עצמו, עם הרגלי חיוו והמסורת.

נאבק וזו חיי קבוץ ונצמד אליה. זה מסעיר — גם את הקירא אשר מחוץ למעגל החיים הללו.

זה מסעיר — גם את הקירא אשר מחוץ למעגל החיים הללו.

זה מסעיר — גם את הקירא אשר מחוץ למעגל החיים הללו.

העובר לצורת-חיים שלא ידעו אברו חיו — אינו צודק. אדרבא. יש לדעת זאת, מי שהולך לקראת חיים כאלה חייב לדעת זאת. ידיעה זו ודאי תסייע בידו להתאקלמותו בחברה ואולי גם תמנע הרבה מאי-ההבנה שיסודה באי-ידיעה.

4

אילו כתב מתוך חבה יתרה, האהבה לצורת-חיים זו, היה יוצא דבר אחר מתחת עטו. אפשר, אבל

עובדה היא שכל הדברים שנכתבו לעת-עתה על נושא הקבוצה היו פהית משכזעים מן הספר הזה, אף שנכתבו בחבה יתרה ומתוך רצון טוב לפאר ולהאדיר, וזהו סבה

כמובן, לסערה. אבל אין זה נימוק לפסול את הכתוב.

יסוד האהבה ביצירה ספרותית ודאי עלול להשפיע רב טובה, אבל גם האהבה אינה יכולה לשמש עי-

יצו